

MEVZUATTA İYİLEŐTİRME İNSAN HATALARINI TELAFİ EDER Mİ? 2918 SAYILI KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU'NDA MEVZUAT İYİLEŐTİRMESİ VE SONUÇLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

DOES THE IMPROVEMENT IN THE LEGISLATION COMPENSE HUMAN ERRORS? A RESEARCH ON LEGISLATION IMPROVEMENT AND ITS RESULTS IN THE HIGHWAY TRAFFIC LAW NO. 2918

Zülkif DAĞLI

Düzce Valisi
(zulkifdagli@hotmail.com)
ORCID: 0000-0002-8188-4420

Őura ZAVALSIZ

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü
(surazavalsiz@hotmail.com)
ORCID: 0000-0001-8656-6192

Hamza ATEŐ

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Kamu Yönetimi Bölümü
(ates.hamza@gmail.com)
ORCID: 0000-0003-0975-0062

ÖZ

Bu makale, Karayolları Trafik Kanunu'ndaki yaya unsurunu ve sebebi yayaya çarpma olan trafik kazaları örneğinde kamu politikalarının uygulama boyutunun önemini konu edinmektedir. 3 bölümden oluşan çalışmada ilk olarak Karayolları Trafik Kanunu'ndaki yaya unsuru incelenmektedir. İkinci bölümde Trafik Hizmetleri Başkanlığı'nın 2018 yılına kadar olan istatiksels verileri incelenmektedir. Üçüncü bölümde ise 18.10.2018 tarihinde Karayolları Trafik Kanunu'nda 74. maddesinde yapılan değişikliğin Ocak 2019-Ocak 2020 tarihleri arasında verilere yansımaları incelenmektedir. Bu değişiklikle sürücülerin kavşak giriş ve çıkışları ile yaya geçitlerinden geçen veya geçmek üzere bulunan yayalara durarak ilk geçiş hakkını verme zorunluluğu getirilmiştir. Araştırma sonucunda yayalara geçiş önceliği veren bu hükmün yayaya çarpma kaza sayılarına azaltıcı etkide olmadığı ve mevzuat değişikliği sonrasında oldukça yüksek bir artışın yaşandığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: 2918 Sayılı Kanun, kamu politikası, uygulama, Yaya, Trafik Kazası

ABSTRACT

This article focuses on the pedestrian element in the Highway Traffic Law and the importance of the application dimension of public policies in the case of traffic accidents, the reason of which is crashing to the pedestrian. The study, which consists of 3 parts, first examines the pedestrian element in the Highway Traffic Law. In the second part, the statistical data of the Traffic Services Directorate until 2018 are examined.

Gönderim Tarihi: 03.03.2020

Kabul Tarihi: 02.04.2020

<http://dergipark.org.tr/esad>

ISSN: 1306 - 2174

In the third section, the reflection of the amendment made in Article 74 of the Highway Traffic Law on 18.10.2018 to the data between January 2019 and January 2020 is examined. With this amendment, drivers are obliged to stop at pedestrian crossings and crossings and pass pedestrian crossings and to give the first right to pass. As a result of the research the reflection of this provision on was investigated and it was seen that pedestrian crash did not have a reducing effect on the number of accidents and a considerable increase was experienced after the legislative amendment.

Keywords: Law No. 2918, public policy, implementation, Pedestrian, Traffic Accident

1. Giriş

Trafik kazaları alınmayan önlemler ya dikkatsizlik sonucu her an her yerde olabilecek türden olaylardır. Türk Dil Kurumu (TDK) kazayı: "İstem dışı veya umulmayan bir olay dolayısıyla bir kimsenin, bir nesnenin veya bir aracın zarara uğraması." olarak tanımlamıştır. Kazaların sonucunda sağlık, sosyal ve ekonomik sorunlar meydana gelmektedir. Türkiye geneli tüm ölüm sebepleri içerisinde "trafik kazaları sonucu ölüm" üçüncü sırada yer almaktadır. 2012 yılında ülkemizde trafik kazalarının maliyetinin 4 milyar Amerikan dolarının üzerinde olduğu görülmüştür. Bir yılda gerçekleşen trafik kazalarının maliyetinin gayri safi milli hasılanın % 1-2'si oranında olduğu tahmin edilmektedir (Sungur vd., 2014).

Trafikte genel geçer kaidelerin olması ve bu kaidelere uyulması için 13.10.1983 tarihinde 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun ile karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirtmek amaçlanmıştır.

Bu çalışmada, Türkiye geneli meydana gelen ölümlü-yaralanmalı trafik kazalarının oluş türü, kusur unsurları, sürücü kusurları istatistiksel açıdan incelenerek değerlendirilmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü, Trafik Hizmetleri Başkanlığı tarafından yayınlanan (trafik.gov.tr) istatistiksel veriler derlenmiştir ve araştırmada veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Kaza tespit tutanaklarından elde edilen bu verilerde, 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanununun etkisi yayalar özelinde araştırılmıştır. Araştırma 3 aşamada yapılmıştır. Birinci aşamada 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'ndaki yaya unsuru incelenmiştir. İkinci aşamada 2009-2018 yılları arasında trafik kazalarının istatistiki verileri incelenerek üçüncü aşamaya zemin hazırlanmıştır. Son aşamada ise 18 Ekim 2018 tarihinde kabul edilen 7148 Sayılı Kanun ile Karayolları Trafik Kanunu'nun 74. maddesi düzenlenmiş ve sürücüler tarafından yayalara ilk geçiş hakkı verilmesi hükmedilmiştir. Üçüncü aşamada 2018 yılında getirilen yayaya öncelik verme zorunluluğu hükmü sonrasında Ocak 2019-Ocak 2020 tarihleri arasındaki yayaya çarpma kaza sayıları aylara göre incelenmiştir. Çalışmada yayalara trafikte ilk geçiş hakkının verilmesiyle yayaya çarpma kaza sayıları arasında ilişki araştırılmıştır.

Araştırmanın sorunsalı bir kamu politikası olarak 2018 yılında 2918 Sayılı Kanun'un 74. maddesinde yapılan değişikliğin yayaya çarpma sayılarına etkisini ortaya koymaktır. Bu bağlamda bu araştırma bir kamu politikası değerlendirmesidir.

2. 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda Yaya Unsuru

13.10.1983 tarihli ve 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu 13 kısım, 138 madde ve 19 ek maddeden oluşmaktadır. Genel olarak yürüyerek giden kişi olarak tanımlanan yaya kavramı Karayolları Trafik Kanunu'nda çeşitli kurallar içerisinde düzenlenmiştir. Kanun'un altıncı kısmının içerisinde 2.3.4. ve 5. bölümlerde yayalarla ilgili doğrudan ya da dolaylı olarak hükümler bulunmaktadır (Bkz. Tablo I). Yayalarla ilgili hükümlerin çoğunlukla "Sürücülerin Uyacağı Diğer

Kurallar” başlığında olduğu grlmektedir. Yayalarla ilgili kurallar genel olarak; hız ve dönüş kuralları, geçiş, park ve duraklama yasakları çerçevesinde şekillenmektedir. Doğrudan yayaları ilgilendiren kurallar ise 4. Bölümde “Yayaların uyacakları kurallar” başlığında belirtilmiştir. Toplamda yayalar ile ilgili 8 madde bulunmaktadır.

Tablo 1. 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nda Yayalar İle İlgili Maddeler

Kısım/Bölüm	Bölüm Başlığı	Madde No.	Madde Başlığı
Altıncı Kısım/İkinci Bölüm	Hız Kuralları	Madde 52	Hızın gerekli şartlara uygunluğunu sağlamak
Altıncı Kısım/ nc Bölüm	Sürücülerin Uyacağı Diğer Kurallar	Madde 53	Dönüş kuralları
Altıncı Kısım/ nc Bölüm	Sürücülerin Uyacağı Diğer Kurallar	Madde 54	Geçme kural ve yasakları
Altıncı Kısım/ nc Bölüm	Sürücülerin Uyacağı Diğer Kurallar	Madde 60	Duraklamanın yasak olduğu yerler
Altıncı Kısım/ nc Bölüm	Sürücülerin Uyacağı Diğer Kurallar	Madde 61	Park etmenin yasak olduğu yerler ve haller
Altıncı Kısım/ nc Bölüm	Sürücülerin Uyacağı Diğer Kurallar	Madde 66	Bisiklet, motorlu bisiklet ve motosiklet sürücüleri ile ilgili kurallar
Altıncı Kısım/ Dördüncü Bölüm	Yayalar, Hayvanla çekilen veya Elle Sürülen Araçlarla Hayvan Sürücüleri ve Yarışlar Hakkında Kurallar	Madde 68	Yayaların uyacakları kurallar
Altıncı Kısım/Beşinci Bölüm	eşitli Kurallar	Madde 74	Yayalara ilk geçiş hakkı verilmesi

Kaynak: 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu’ndan derlenerek araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

2.1. Hız Kuralları

Yayalar ile ilgili ilk kural ikinci bölüm Madde 52’de “Hızın Gerekli şartlara Uygunluğunu Sağlamak” başlığında sürücüler için belirtilmiştir. Bu maddede sürücülerin yaya geçidine girerken yavaşlamaları zorunlu kılınmiştir.

“Kavşaklara yaklaşırken, dönemeçlere girerken, tepe üstlerine yaklaşırken, dönemeçli yollarda ilerlerken, **yaya geçitlerine**,¹ hemzemin geçitlere, tünellere, dar köprü ve menfezlere yaklaşırken, yapım ve onarım alanlarına girerken, **hızlarını azaltmak zorundadırlar.**”

Bu hükümde “yaya geçitlerine girerken” ifadesinde yaya geçidine yaya olması durumunda geçiş önceliği verilip verilmeyeceği belirtilmemiştir. Ayrıca bu maddede sürücülerin yaya geçitlerine yaklaşırken hızlarını azaltma zorunluluğu getirilmiş ancak yaya geçidinden geçerken azami ve asgari hız sınırı belirtilmeyerek muğlaklık oluşturulduğu grlmektedir.

2.2. Dönüş Kuralları

Yayalar ile ilgili oluşturulmuş ikinci madde ise üçüncü bölümde “Sürücülerin Uyacağı Diğer Kurallar” başlığında madde 53’de sürücülerin hangi şartla ilk geçiş hakkını yayalara vereceği şöyle belirtilmiştir:

¹ Yaya geçidi: Taşıt yolunda, yayaların güvenli geçebilmelerini sağlamak üzere, trafik işaretleri ile belirlenmiş alandır.

“Sağa ve sola dönüşlerde, **sürücüler kurallara uygun olarak geçiş yapan yayalara**, varsa bisiklet yolundaki bisikletlilere ve sola dönüşlerde sağdan ve karşıdan gelen trafiğe **ilk geçiş hakkını vermek zorundadırlar.**”

Bu maddede sürücülerin dönüşlerde sadece kurallara uygun olarak geçiş yapan yayalara geçiş hakkı verme zorunluluğu vardır. Kanunda “kurallara uygun olarak geçiş yapan yayalara” ifadesi yine bir muğlaklığı oluşturmaktadır. Bu ifade “Sürücü yayanın kurallara uygun geçiş yapmadığını düşünse hızını azaltmamalı mıdır?” sorusunu akıllara getirmektedir.

2.3. Geçme Kural ve Yasakları

Yayalar ile ilgili üçüncü madde 54’de sürücülerin yaya geçidinden geçme sırasında uymak zorunda oldukları kural ve yasaklar başlığında yayalarla ilgili geçmenin yasak olduğu yerler şu şekilde belirtilmiştir;

“Yaya ve okul geçitleri yaklaşımında sürücülerin önlerindeki bir aracı geçmeleri yasaktır.”

2.4. Duraklamanın Yasak Olduğu Yerler

Madde 60’da sürücülerin duraklamasının yasak olduğu yayalarla ilgili kısım şu şekilde belirtilmiştir;

“Yaya ve okul geçitleri ile diğer geçitlerde duraklamak yasaktır.”

2.5. Park Etmenin Yasak Olduğu Yerler ve Haller

Madde 61’de sürücülerin araçlarını park etmesinin yayalarla ilgili yasak olduğu bölüm şöyledir;

“Taşıt yolu üzerinde; ayrıca yönetmelikte belirtilen haller dışında yaya yollarda, park etmek yasaktır.”

2.6. Bisiklet, Motorlu Bisiklet ve Motosiklet Sürücüleri İle İlgili Kurallar

Madde 66’da Bisiklet sürücülerinin trafikte yayalara karşı sorumlulukları şu şekilde belirtilmektedir;

“Ayrı bisiklet yolu varsa, bisiklet ve motorlu bisikletlerin taşıt yolunda, bisiklet, motorlu bisiklet ve motosikletlerin yayaların kullanmasına ayrılmış yerlerde, sürülmesi yasaktır.”

2.7. Yayalar, Hayvanla Çekilen veya Elle Sürülen Araçlarla Hayvan Sürücüleri ve Yarışlar Hakkında Kurallar

Dördüncü Bölüm Madde 68’de yayaların uyacakları kurallar şöyle sıralanmaktadır;

“Yayaların uyacakları kurallar aşağıda belirtilmiştir.

a) Yayalar, aşağıda sayılan haller dışında, taşıt yolu bitişiğinde ve yakınında yaya yolu², banket veya alan varsa burada yürümek zorundadır.

---

² Yaya yolu (Yaya kaldırımı) : Karayolunun, taşıt yolu kenarı ile gerçek veya tüzelkişilere ait mülkler arasında kalan ve yalnız yayaların kullanımına ayrılmış olan kısımdır.

1. Yönetmelikte belirtilen tedbirler alınmak şartı ile diğer yayalar için ciddi rahatsızlık verecek boyutta eşyaları iten veya taşıyan kişiler ile taşıt yolunun en sağ şeridinden fazla kısmını işgal etmemek, gece ve gündüz görüşün az olduğu hallerde de imkan oranında tek sıra halinde yürümek şartı ile bir yetkili veya görevli yönetiminde düzenli şekilde yürüyen yaya kabileleri taşıt yolu üzerinde yürüyebilirler.

2. Yayaların yürümesine ayrılmış kısımların kullanılmasının mümkün olmaması veya bulunmaması hallerinde yayalar, bisiklet trafiğine engel olmamak şartı ile bisiklet yolunda bisiklet yolu yoksa taşıt yolu üzerinde, imkan oranında taşıt yolu kenarına yakın olmak şartı ile yürüyebilirler.

3. Her iki tarafında, yaya yolu ve banket bulunmayan veya kullanılabilir durumda olmayan iki yönlü trafiğin kullanıldığı karayollarında yaya kabileleri dışındaki yayalar, taşıt yolunun sol kenarını izlemek zorundadır.

b) Taşıt yolunun karşı tarafına geçmek isteyen yayaların taşıt yolunu, yaya ve okul geçidi ile kavşak giriş ve çıkışları dışında herhangi bir yerden geçmeleri yasaktır. Yayalar, bu yerlerden geçerken;

1. Yaya ve okul geçitlerinin bulunduğu yerlerde, geçitte yayalar için ışıklı işaret varsa bu işaretlere uymak,

2. Geçitte yayalar için ışıklı işaret yoksa ve geçit sadece taşıt trafiği ışıklı işareti veya yetkili kişi tarafından yönetiliyorsa geçecekleri doğrudan açıldıktan sonra taşıt yoluna girmek zorundadırlar.

3. Ancak, yüz metre kadar mesafede yaya geçidi veya kavşak bulunmayan yerlerde yayalar, taşıt trafiği için bir engel teşkil etmemek şartı ile ve yolu kontrol ederek kendi güvenliklerini sağladıktan sonra en kısa doğrudan ve en kısa zamanda taşıt yolunu geçebilirler.

c) Yaya yollarında, geçitlerde veya zorunlu hallerde taşıt yolu üzerinde bulunan yayaların, trafiği engelleyecek veya tehlikeye düşürecek şekilde davranışlarda bulunmaları veya buraları saygısızca kullanmaları yasaktır."

2.8. Çeşitli Kurallar

Araştırmaya konu olan ve 2018 yılında oluşturulan Beşinci Bölüm Madde 74'de sürücüler tarafından yayalara ilk geçiş hakkı verilmesi hükmü şu şekilde belirtilmektedir;

"Sürücüler, görevli bir kişi veya ışıklı trafik işareti bulunmayan ancak trafik işareti veya levhalarıyla belirlenmiş kavşak giriş ve çıkışları ile yaya veya okul geçitlerine yaklaşırken yavaşlamak, varsa buralardan geçen veya geçmek üzere bulunan yayalara durarak ilk geçiş hakkını vermek zorundadırlar. Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 488 Türk lirası idari para cezası ile cezalandırılırlar."

2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda yayalarla ilgili dolaylı ya da doğrudan düzenlenmiş toplamda 8 maddelik kuralların olduğu görülmektedir. 13 kısım ve 138 maddeden oluşan kanunun yayalarla ilgili, sadece altıncı kısmında ve 8 maddede düzenlemenin olması dikkat çekicidir. Maddelerin genelde yaya geçidi etrafında şekillendiği görülmektedir.

1983'den bu güne yaklaşık 40 yıldır mevzuatın içinde yer alan 2918 Sayılı Karayolları Trafik

Kanunu yıllar içerisinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Son olarak 18.10.2018 tarihinde kabul edilen 7148 sayılı "Karayolları Trafik Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" çıkarılmıştır. Bu kanunda 2918 sayılı Kanun'un 74'üncü maddesi "Yayalara ilk geçiş hakkı verilmesi" başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

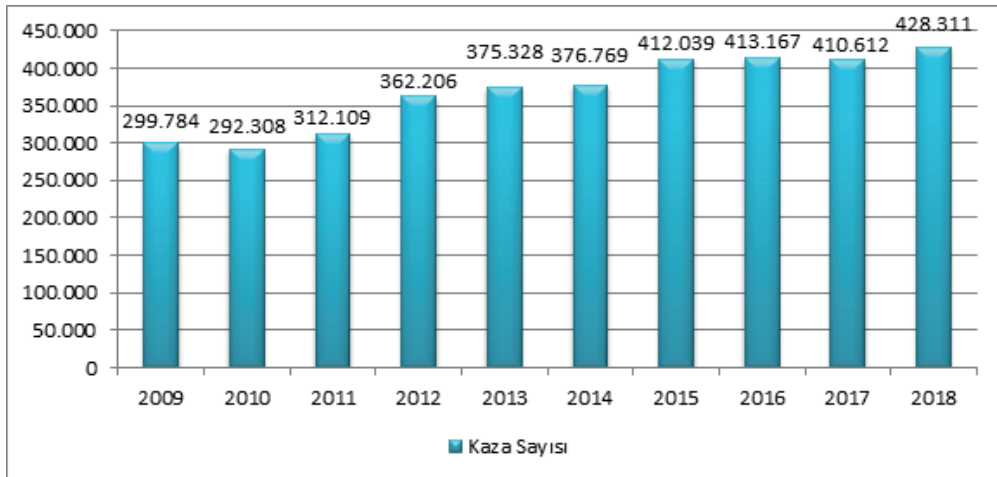
"Sürücüler, görevli bir kişi veya ışıklı trafik işareti bulunmayan ancak trafik işareti veya levhalarıyla belirlenmiş kavşak giriş ve çıkışları ile **yaya** veya okul **geçitlerine yaklaşırken yavaşlamak, varsa buralardan geçen veya geçmek üzere bulunan yayalara durarak ilk geçiş hakkını vermek zorundadırlar.**

Bu madde hükümlerine uymayan sürücüler 488 Türk lirası idari para cezası ile cezalandırılırlar."

2018 yılına kadar yapılan değişiklik öncesinde yayalara öncelik konusunda net ifadelerin olmadığı görülmekteydi. Değişiklikte belirtilen maddeye göre sürücünün yayaya ilk geçiş hakkı verme zorunluluğu ve hükme uymaması durumunda para cezası yaptırımını getirilmiştir.

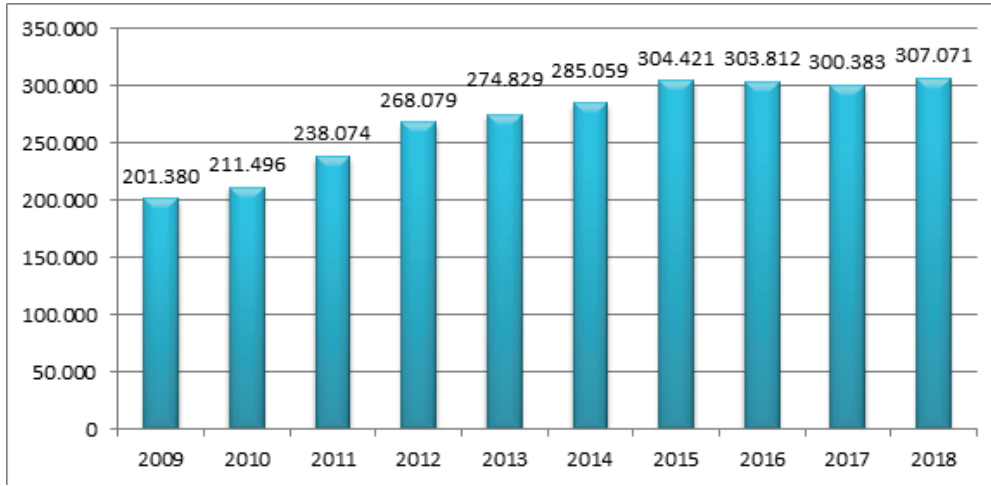
3. 2009-2018 Yılları Türkiye Geneli Trafik Kaza Durumu

Trafik Hizmetleri Başkanlığı, trafik birimleri tarafından trafik kazası tespit tutanağı düzenlenmiş olan tüm trafik kaza sayılarını aylara ve yıllara göre istatistiklerini yayımlamaktadır. Bu verilere göre 2009 yılından 2018 yılına kadar Türkiye geneli trafik kaza sayıları düzenlenmiştir. (Bkz. Grafik 1). 2009 yılında 299.784 olan trafik kaza sayısı 2018 yılına gelindiğinde yüzde 43 artışla 428.311 olmuştur. Bazı yıllar asgari miktarda düşüşlerin yaşandığı görülse de genel olarak trafik kazalarının artan bir grafikte olduğu görülmektedir.

Grafik 1. Yıllara Göre Türkiye Geneli Trafik Kaza İstatistikleri

Kaza sayıları gibi yaralı sayısı da her geçen yıl artan seyirdedir (Bkz. Grafik 2). 2009 yılında 201.380 olan yaralı sayısı yüzde 52 artışla 2018 yılında 307.071 olduğu görülmektedir. 2018 yılında baz alındığında ülkemizde günde ortalama 841 kişinin trafik kazası sebebiyle yaralandığı görülmektedir.

Grafik 2. Yıllara Göre Türkiye Geneli Trafik Kazaları Yaralı Sayısı

Trafik Hizmetleri Başkanlığı tarafından ölümlü-yaralanmalı trafik kazalarının oluş şekline göre 15 tür belirtilmiştir (Bkz. Tablo 2). Bu oluş şekillerinden biri de "Yayaya Çarpma" türüdür.

Tablo 2. Ölümlü- Yaralanmalı Kazaların Oluş Şekline Göre Türleri

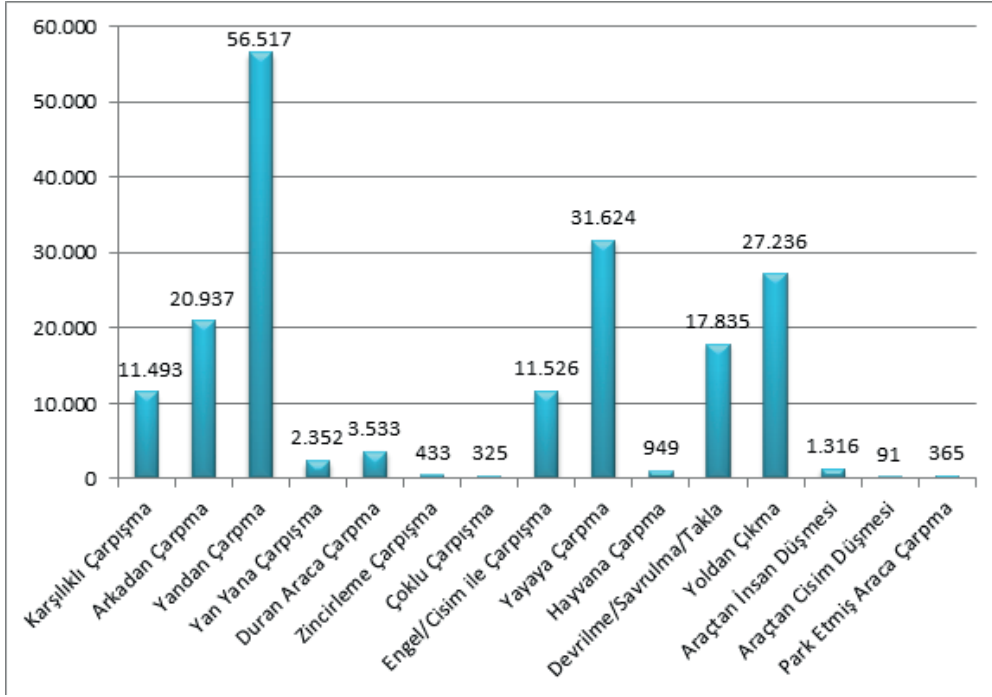
1.	Karşılıklı Çarpışma	9.	Yayaya Çarpma
2.	Arkadan Çarpma	10.	Hayvana Çarpma
3.	Yandan Çarpma	11.	Devrilme/Savrulma/Takla
4.	Yan Yana Çarpışma	12.	Yoldan Çıkma
5.	Duran Araca Çarpma	13.	Araçtan İnsan Düşmesi
6.	Zincirleme Çarpışma	14.	Araçtan Cisim Düşmesi
7.	Çoklu Çarpışma	15.	Park Etmiş Araca Çarpma
8.	Engel/Cisim İle Çarpışma		

2018 yılında ölümlü-yaralanmalı trafik kazalarında toplam 186.532 kaza gerçekleşmiştir (Trafik Hizmetleri Başkanlığı Trafik İstatistik Bülteni, 2018). Aynı yıl içerisinde belirtilen 15 türlerden biri olan yayaya çarpma sayısı toplamda 31.624'le 2.sırada yer almaktadır. (Bkz. Grafik 3). Ölümlü-yaralanmalı trafik kazalarının toplam kazalar içerisinde yayaya çarpma kaza sayısının yüksek sayıda olması hiç şüphesiz önlem alınması gereken bir konu haline gelmiştir.

2018 yılında yaya çarpma kaza sayısı 31.624 olmasıyla bir yıl içerisinde ortalama günde 87 yayaya çarpma kazası yaşandığı anlamına gelmektedir. Bu kazalar ekonomik, sosyal ve sağlık sıkıntıları doğurmaktadır. Yaralanmalar sonrası yaşanan bu sıkıntıların haricinde ölümlerde meydana gelmektedir. 2018 yılı kaza yeri ölü sayısı 3.368, kaza sonrası³ ölü sayısı 3.307 toplam ölü sayısı ise 6.675'dir. 2018 yılında ülkemizde trafik kazaları sebebiyle günde ortalama 18 kişi

³ Trafik kazasında yaralanıp kazanın sebep ve tesiri ile 30 gün içerisinde ölenleri ifade etmektedir.

ölmüştür. Trafik kaza sayılarında yıllara göre artışın yaşanması ile ölümlü ve yaralanmalı kazaların 2018 yılında en üst seviyeye ulaşması sonucunda 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda bir dizi değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri de sürücülerin yayaya ilk geçiş hakkını verme zorunluluğudur. Araştırmanın devamında bahsi geçen bu değişikliğin sebebi yayaya çarpma olan kazalara etkisi incelenecektir.

Grafik 3. 2018 yılı Ölümlü-Yaralanmalı Kazaların Oluş Türüne Göre Sayıları

4. Ocak 2019 ve Sonrasında Türkiye Geneli Ölümlü-Yaralanmalı Trafik Kazaları İçerisinde Türü Yayaya Çarpma Olan Kazaların Durumu

Trafik kazalarında yıllara göre artış yaşanması ve 2018 yılında son 10 yılın en yüksek sayılarının olmasıyla 18.10.2018 tarihinde 7148 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çıkarılmıştır.

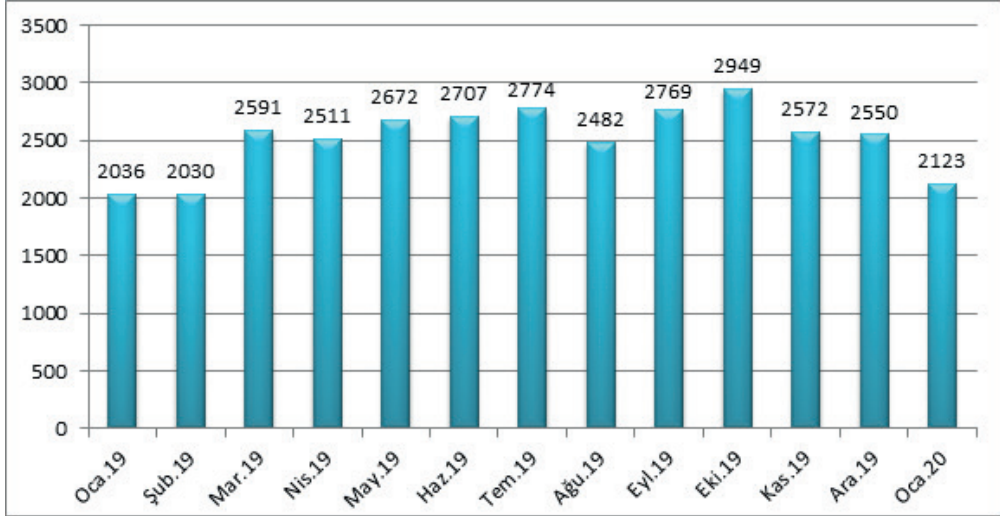
2018 yılında toplam 428.311 olan trafik kaza sayısı 2019 yılında toplam 418.488 olmuştur (Trafik Hizmetleri Başkanlığı Trafik İstatistik Bülteni, 2018-2019). Mevzuat değişikliği sonrasında yüzde 2'lik bir azalma gerçekleşmiştir.

7148 Sayılı Kanun ile birçok değişiklik yapılmıştır. Bu değişikliklerden biride 25. maddesinde yapılan Karayolları Kanunu'nun 74. Maddesiyle ilgili değişikliktir. Yapılan değişikliğe göre sürücülerin yayaya ilk geçiş hakkı verme zorunluluğu ve hükme uymaması durumunda para cezası yaptırımı getirilmiştir.

Ekim 2018 yılında yapılan bu önemli değişiklik sonrası Ocak 2019 yılı ve 2020 yılı Ocak

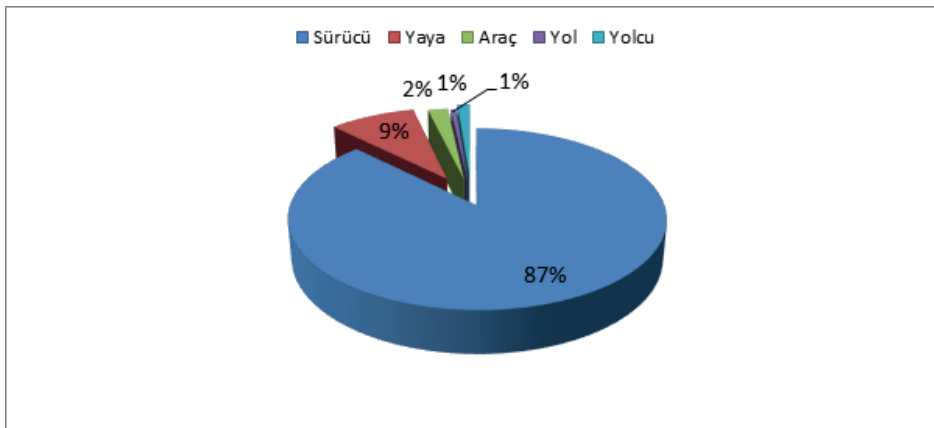
aylara göre ölümlü-yaralanmalı trafik kazaları grafik 4'de düzenlenmiştir. 13 ayda toplam yayaya çarpma kaza sayısı 32.766'dır. Yayalara arpma sayılarında aylara göre dalgalanmalar yaşandığı grlmektedir.

Grafik 4. Aylara Göre lml-Yaralanmal Yayaya arpma Kazalarının Sayısı

2019 yılının Ocak ayında 2.036 olan yayaya çarpma sayısı, 2020 yılının Ocak ayında 2.123 sayısı olmuştur. Geçen yılın aynı ayına göre yayaya çarpma kaza sayısı yüzde 4 artış göstermiştir. 2020 yılının Ocak ayında ortalama günde 71 yayaya çarpma kazası yaşanmıştır. Aylık ve yıllık bazdaki artışlar önlemlerin arttırılması gerektiğini göstermektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü lml-yaralanmalı kazalara neden olan unsurları; sürücü, yaya, yolcu, araç, yol olarak belirtmektedir. Trafik Hizmetleri Başkanlığı 2019 yılı verilerine göre kusur unsurları sıralamasında yüzde 87 ile sürücüler en kusurlu olan taraftır (Bkz. Grafik 5).

Grafik 5. lke Geneli lml-Yaralanmal Trafik Kazalarına Neden Olan Unsurların Oranları

Sürücülerin kusur türleri 16 başlıkta sıralanmıştır (Bkz. Tablo III). bu türlerden biride yaya geçidinde yavaşlamamak ve yayaya geçiş hakkı vermeme kusurudur.

“Yaya ve okul geçitlerinde yavaşlamamak, yayalara geçiş hakkı vermemek” kusur türünde 2019/Ocak ayında 126 olan kusur sayısı, 2020/Ocak ayında 172 olmuştur (Trafik Hizmetleri Başkanlığı Trafik İstatistik Bülteni, 2018-2019). Aynı aya göre bir yılda yüzde 37’lik bir artış yaşandığı görülmektedir.

2018 yılında toplam 1.294 olan kusur sayısı 2019 yılında yüzde 79 artışla toplam 2.311 olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 3).

Tablo 3. Türkiye Geneli Ölümlü-Yaralanmalı Trafik Kazalarına Neden Olan Sürücü Kusurları

Ölümlü-Yaralanmalı Trafik Kazalarına Neden Olan Sürücü Kusurları	2018 Yılı	2019 Yılı	Değişim Oranı
Araç hızını yol, hava ve trafiğin gerektirdiği şartlara uydurmamak	76.632	70.042	- 9%
Kavşak, geçit ve kaplamanın dar olduğu yerlerde geçiş önceliğine uymamak	24.998	25.907	+ 4%
Arkadan çarpma	15.090	15.454	+ 2%
Manevraları düzenleyen genel şartlara uymamak	15.902	17.157	+ 8%
Doğrultu değiştirme (dönüş) kurallarına uymamak	13.171	12.886	- 2%
Kurallara uygun olarak park etmiş araçlara çarpmak	6.261	4.243	- 32%
Taşıt giremez trafik işareti bulunan yerlere girmek	5.975	4.691	- 21%
Kırmızı ışık veya görevlinin dur işaretinde durmamak	4.981	4.655	- 0,6%
Trafik güvenliği ile ilgili diğer kurallara uymamak	4.624	4.485	-0,3%
Şerit izleme ve değiştirme kuralına uymamak	3.303	3.492	+ 0,6%
Alkollü olarak araç kullanmak	2.875	2.334	- 0,18%
Aşırı hızla araç kullanmak	3.083	1.847	- 40%
Yaya ve okul geçitlerinde yavaşlamamak, yayalara geçiş hakkı vermemek	1.294	2.311	+ 79%
Geçme yasağı olan yerlerden geçmek	1.249	1.196	- 0,4%
Hatalı şekilde veya yasak olan yerlere park etmek	1.007	866	- 14%
Diğer	14.483	8.185	- 43%
TOPLAM	194.928	179.751	- 8%

2019 sürücü kusur türlerine ait toplam sayıda 2018’e göre yüzde 8 düşüş yaşanırken “yaya ve okul geçitlerinde yavaşlamamak, yayalara geçiş hakkı vermemek” kusur türündeki yüzde 79’luk artış oldukça dikkat çekicidir. Bu bağlamda trafikte en yüksek oranda kusuru bulunan sürücülerin, 2019 yılında bir önceki yıla göre yayaya geçiş hakkı vermemesi artmış ve bu alanda yapılan mevzuat değişikliğinin yayaya çarpma kazalarını önlemede yeterli olmadığı görülmektedir.

Değerlendirme ve Sonuç

1983 yılında kabul edilen 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu yaklaşık 40 yıldır uygulanmaktadır. 40 yıla yakın uygulanan bu kanunun 2009 yılından bugüne trafik kaza sayıları ve kazaya bağlı ölüm ve yaralanma sayılarını azaltıcı etkide olmadığı araştırmanın sonucunda görölmüştür.

Kanun, on üç kısım ve 138 madden oluşan kapsamlı bir yapıdadır ancak yayalarla ilgili koruyucu düzenlemeler hem az hem de eksik tanımlandığı görölmektedir. Yayalar ile ilgili hükümler ekseriyetle yaya geçidi özelindedir. Olan hükümlerin tanımlamalarında eksiklikler olduğu görölmüştür ve yayalar ile ilgili muğlaklık oluşturan maddelerin netleştirilmelerinde ihtiyaç olduğu ortadadır.

Alınan tedbirler ve mevzuat değişikliği sonrasında 2018'e göre 2019 yılında toplam kaza sayısında azalış yaşanmakla beraber yaya geçitlerinde yavaşlamayan ve yayalara geçiş hakkı vermeyen sürücü kusur sayılarında ise ciddi bir artış yaşandığı görölmüştür. 2018 yılında değiştirilen 74. maddeyle birlikte getirilen yayaya geçiş önceliği zorunluluğu kazaları azaltıcı etkide olmadığı istatistiksel verilerle ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda yayalara geçiş hakkı veren kanunlarla birlikte uygulamayı arttırıcı eğitimler ve bilgilendirmeler yapılmalıdır. Sürücülerin yayaya geçiş hakkı vermeleri konusunda kamu spotları, bilgilendirici yazılı ve görsel mesajlar ile bilinçlendirilmeleri sağlanabilir.

Etik Beyanı

Bu makalede hiçbir insan çalışması sunulmamıştır.

Yazar Katkıları

Yazarlar bu çalışmaya katkıları olduğunu beyan etmiş ve yayın için onaylamışlardır.

ıkar atışması

Yazarlar, araştırmanın potansiyel bir çıkar atışması olarak yorumlanabilecek ticari veya finansal ilişkilerin yokluğunda yürütöldüğünü beyan etmektedirler.

Kaynakça

2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2918.pdf> Erişim Tarihi: 10.02.2020

7148 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/10/20181026-1.htm> Erişim Tarihi: 10.02.2020

Emniyet Genel Müdürlüğü, Trafik Hizmetleri Başkanlığı, Trafik İstatistik Bülteni, (Genel Kazalar, 2018, 2019, 2020.)

Sungur, İ., Akdur, R., & .Piyal, B. (2014). Türkiye'deki Trafik Kazalarının Analizi. Ankara Medical Journal, 14(3). <https://doi.org/10.17098/amj.65427>

